

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 2 круне; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

БРАТСКА ПИСМА.

I. ДОМАЋИЦА.

Дична Српкињо!

Дужан сам ти одговора дична Српкињо, на твоја неколика писма.

Што ти досле не одговорих извинићеш, када ти речем, да ме је други посао оптеретио, те нијесам прије могао пера ни узети у руку!

Познавајући те као дичну и узориту Српкињу, знам да се нећеш љутити; а још драже ће ти бити, кад се освједочиш — колико те волим и поштујем, — и да сам вољан на свако твоје писмо одговорити. Ако будеш задовољна са мојим одговорима, ја ћу се дичити и за мене то ће бити част, — а како 'но веле:

„Што је часно, није касно!“

Молила си ме, да ти пишем о домаћици, и ја ево драге воље почињем:

Напредак или назадак једне куће, једног дома зависи од ваљане, добре и разумне, или напротив од неуредне, лијење и малоумне домаћице. Може човјек, може домаћин зарађивати по извану велике новце; може домаћин бити и чуваран, штедиша и у свему добар; али ако његова домаћица не умије сачувати, сви су му труди, сви напори безуспјешни. У његовој кући

не ће бити реда, не ће бити среће ни напретка. У такав дом, у такву кућу нема се ће уљећи, такав дом слабо ће ко или никако посјетити.

Малоумна и неваљала домаћица гони од свога дома пријатеље и добротворе. Неуредна и лијена домаћица упропашћава — своме човјеку и своме дому — свако добро и благостање.

Неваљала домаћица губи углед свога војна, свог имена и свога дома; на такву домаћицу гади се сваки пријатељ, кум и доброжелатељ и са презиром гледа на тај дом. Таква домаћица омаловажава име свога домаћина.

И, тешко њојзи и дому њезину!

Завиримо у дом такве домаћице, па шта ћемо виђети?

— На први поглед, када ступимо на врата таквог дома — од нечистоће задах ће нас загушити; јер лијеној и неваљалој домаћици све је прече, него ли чистота свога дома!

Ако се можеш задржати од непријатног задаха, улегни јој у кућу. По кући јој све разбацано. Никаква ствар није на свом мјесту. Свака ствар као да плаче за својим мјестом! Шта је стало таквој до-

маћици?! Она се воли излежавати и леновати, него ли ствари у ред довести.. Она заповједа у својој кући, на то је не може нико приморати. Што она уради све је добро, и томе се не смије нико противити, ако је рад да не повуче дебљи крај!

Стала си мало у кући: на собна врата излазе дјеца — једно по једно, али Бож' опрости! не би рекли да су дјеца него крмад! Неумивена, неочешљана, брљава, крастава, нечистоћа их једе по свему тијелу. Неко подерано с приједа а неко озада; ако има горњу хаљину, нема доњу, или нешта му друго фали.

Како које излази чеше се, као да је свако у крастама... И непрестано свако плаче. . . Читава мач'ја музика. . . Да те Бог сачува!

Сунце је увелико оскочило, домаћица још се излежава, дјечији плач раздражи је, скочи као поамна па дјецу туче — ово овдје — оно ондје. . .

— Шта ти је несрећо, 'оћеш плакати? А ти, гром те спржио, што ти плачеш?! Гледај овог балавца, мајчина јунака — пуф срам вас било, шта вам је, што мирно не устајете и не излазите — куга вас уморила! Не дате ми мирно спавати!!

Пошто свако дијете испребија — не гледајући куда ће које ударити и пошто им тако чита „горопадну буквицу“ — опет се зављаља у своју постељу, или боље у ђубре и у некакве крпетине. . . . Њезине руке нијесу хтјеле простирку, покривку, одијело и све што треба опрати, очистити и закрпити. Њезина иглењача сломљена је, игле су јој зарђале и изломљене; конци висе о чивији скидани и чађави! На концима су мухе попадале и поцркале. . .

У иконосу зачађела и сва прашњава св. икона. Не може се познати ког је светитеља лик! Стакла у кандилу нема, а кандило — колико је чисто (!) све поцрњело и не би човјек рекао да је кандило него као да угарак висе пред св. иконом!

По чивилуку извјешана два-три дрољка, по таваници велика паучина, прашина и сваки гад. . . Зидови најнечистији, као да до њих никада клак није дохватио! По поду кал од прста, прозори замазани и једва се по соби види и др.

Свака ствар плаче за домаћицом, а она безбрижно дане проводи. Нит се Бога боји, нит се кога стиди, а да се кога боји и стиди не би тако чинила. Њојзи је све на једну а љеност и неваљалштина на другу страву!

Јадни домаћин прије зоре устао и побјегао на радњу, побјегао велим, да се не би свађао, јер му је свађа на грло изашла. Свађај се у вече, свађај се изјутра — све у зао час и горе, па јој пуштао нека ради како она хоће, неће ли се сама дозвати и поправити!? — Јадан је и несретан таки дом! Жалосна је така домаћица!

Пошто се сита надринца, устане опет вичући на дјецу — ово — оно, док је грло не заболи. Дјеца плачу: Дај мајко ово — оно, а она куне свако редом и даје им по комадић сува хљеба вичући: „На, не изио! Не 'оћеш ли се икада најести?! На, ђаво те однио!!“

Дјеца узму хљеб, пошто им је мајка такву буквицу очитала, па посједају и једу, а она љутита разбацује ствар по ствар по кући, грдећи што јој на језик долази.

Пошто сједне пече себи каву, а јадна дјеца, ни једно не смије у њу да погледа — свако преда се очи оборило. . . Она се опет развиче: „А камо он несретник? Што ће ме најпотље из коже ишћерати! Дође на готово, па иде и испија чаше, а мени како било. . . Но, чекај се несрећо, знаћеш што сам ја! . . .

У оваком се дому Бог не помиње, па зар њој приличи име домаћице!? — Не дао Бог! . . . Каква ће јој онда дјеца бити? Хоће ли у таквој кући напредак бити? Хоће ли у такви дом обасјати зраци сунца Божијега Мира, схлада и благослова? Хоће ли се такви дом још дуго одржати, да не посрне, да не пропадне? Хоће ли ту помоћи подмлатку тако васпитање, такви јад и чемер??

— Не, неће — нити може бити опстанка таквом дому, гдје се деси таква домаћица. Пропасть је дому и свему, ту живота нема. Таква домаћица демову служи а Бог је далеко. Тешко њојзи и дому њезину!

Био дом, па га више није. . . .

— Напротив добра домаћица душа је свога дома; она стиче нове пријатеље, а старе чува и поштује. Добра домаћица чврсти је темељ куће, темељ такви, кога не може никаква бура покренути ни уништити.

Завири њојзи у дом!

Још с врата осјећа се миомир и пријатност од чистоће. У кући свака ствар на своме мјесту — све пјева! Ништа нема у тој кући, што би човјека згадило. Свака се ствар свијетли, као да је јако од мајстора — чистоћа на сваки крај...

Домаћица пријатна, весела, расположена, доброћудна. С' чела јој се чита, да јој је дом мио, да јој је рад мио.

Својим збором и понашањем задобија и очара свакога, с тога у таквом дому није човјеку никада несносно. Дјеца су јој чиста, здрава и ођевена, свако на своме мјесту, а свако се о нечему забавља. Не чује се плача, псовке и клетве. Свуда је мирно, гдје мир Божији влада, а тако је и код домаћице. Соба јој је уређена, а човјек се осјећа као на другом крају свијета да је!

Иконос чист и лијепо удешен, икона се прељева од чистоте, а кандило се свијетли као луча. Зидови се бијеле, подови од чистоће могли би се лизати...

Свака и најмања ствар стоји на своме мјесту.

У овакоме дому почива благослов Божији, у оваком дому лако је добро васпитати подмладак. Добра домаћица лијепо дјецу свјетује:

„Тако него моја, очи моје! Бог ће те миловати! Свак ће те вољети! Благо мајци чувај се да се не убијеш! Буди добар срећо моја, па ћеш свакоме драг бити!“

Коњиц (Херцеговина)
1898.

и т. д. У оваком дому побожност влада, Богу се сваки дан моли...

— Каква разлика од добре и зле домаћице?

— Добра домаћица то је права госпођа! Доброј домаћици част и поштовање, њојзи припада благодарност. Она зна право употребити Божије ријечи:

„Буди помоћник своје мужу!“

Она баш и јесте прави и најпречи помоћник мужев по сље Бога.

Добра домаћица одужиће се дуга своме роду, она — ако јој Бог даде — одгојиће своје народу ваљане синове и шћери, који ће временом бити свјесни грађани и грађанке; а такви синови и шћери умјеће свој род чувати и бранити...

Ето си виђела драга Српкињо, каквијех има домаћица и колико штете чини рђава домаћица, а колико напротив користи добра домаћица.

Сада знаш које је боље...

Српски народ захтјева од вас Српкиња да будете увијек добре домаћице. Ви морате васпитавати свој подмладак негом добром, негом праве матере. Ви морате чувати и очувати српске домове у најбољем реду. Ви сте темељ српскијех домова. Од Вас зависи и будућност народна; јер народу који има добре домаћице, не може пропасти бити, тај ће народ вазда живити духом живим — духом народним, а спомињаће и уважаваће своје добре мајке, добре домаћице.

Благо таквом народу и таквим домаћицама!

Ето ти дична Српкињо одговора на прво твоје писмо. Буди ми задовољна и напредна.

Братски те љуби и поздравља!

Брат Србин:

Родољуб.

З Б О Г О М . . .

Ево сунце гдје се рађа
Над зелени дђ и луг,
Од обале креће лађа —
Позива ме вјеран друг;
На вреле ми пани груди,
Док на путу крочим ногом...
А сад — Збогом.

Нек ме твоја љубав чека,
Што у срцу носиш свом,
Док се вратим из далека
У загрљај и у дом;
И к'о анђ'о светог раја
Да се јавим с чежњом многим —
А сад, Збогом!

Врућ загрљај твога њедра
И пољупца слатки рај
Штитиће ми лађи једра
Кроз валовâ окршај;

У Никшићу 13. фебруара.

Твоја суза са уздахом
Дићи ће ме над вртлогом —
А сад... Збогом!...

Новица Ј. Николић.

ГОВОР ГОСПОЂЕ САВКЕ СУБОТИЋКЕ.

О овогодишњем главном скупу Женског Друштва у Београду, од 15. фебруара држала је наша уважена Српкиња, госпођа Савка Суботићка, родољубив говор, који ће занимати васколики наш женски свет, те га и ми доносимо по „Домаћици“ нашим читаоцима на углед, јер се „Домаћица“, на жалост, још слабо чита у нашим оостраним крајевима.

Говор овако гласи:

Поштоване и драге госпође!

Допустите ми, да захвалим уваженој госпођи Председници на почасти, коју ми је указала позивом на данашњи Скуп и изјавом, да ће ме ово славно Женско Друштво радо у своје чланице уврстити. С тога Вас, драге госпође, молим, да ми са оним осећајем пријатељства и уважења на сусрет изиђете, са којим Вам долазим, јер узајамно поштовање је постулат не само образованих, него и поштенних људи, главна копча пријатељства и заједничког рада.

Тај позив, тај увод у Ваше коло, није само значајан по мене, него и по ово славно Женско Друштво, јер је опет нов доказ, да оно прати развитак рада и оних Српкиња, које су са оне стране Саве, да тежи за друштвеном заједницом, која једна другом приближује, те се тако мисли и назови бистре узајамним споразумом, који сваки рад олакшава.

Где један за све, а сви за једнога, где сваки за себе, а сви за цело раде, ту се напредује. Сваком народу је природан вођа његова интелигенција, јер куд ова нагне, тамо ће и он. И по томе је и српска интелигенција дужна, да добрим и лепим примерима свом народу претходи, као што је то и код наших предака било.

Српски је народ имао не само велике мужеве, него и велике жене. А благодарни народ је тим узорима људских врлина дивне

споменике подигао у својим народним песмама. Споменике, који ће трајати, док је српског имена и гласа.

Али има једна светла слика, којој нема равне у светској повесници, јер нема примера, да је жена одбила круну од главе свога мужа и јединог сина, као што је то учинила Евросима, мајка Краљевића Марка, и то само зато, јер је држала, да им круна по праву не припада: велика жена је хероја родила, љубимца српске народне песме. Да је Евросима најсјајнију круну на главу свога сина ставила не би им се име тако светлило као што се светли поштење, које је у њима оличено.

Драге госпође, наша Женска Друштва, наше добротворне задруге су широм Српства на првом месту позване да задаћу апостола врше, нарочито оне чланице, које је милост Божија преимућством духа и карактера обдарила.

Пођите, дакле, драге госпође и кћери, од села до села, од куће до куће и поучите ваше сестре, жене из народа, о свему што им на моралну и материјалну корист служи, али не са пером у руци, него живим примером, јер жива радња је најбоља поука за једне и друге.

Пружите им зараду, јер ко народу за слугу набави, а тој заслужи вредност не побива, тај је за решење најважнијег питања свој део допринео, за решење друштвених одношаја. Радам се појединац, радом се породица, радом се народ снажи, јер рад је једино средство, које материјалном благостању води, а материјално благостање је врело, из кога највеће благо народа извире, а то је: здравље, морал и слобода.

Сирома народ, као и сирома човек, читав љаво, што је Радонић рекао, кад је онако драстично али верно сиромашног човека описао. Благостање је средина између богатства и сиромаштва и у тој златној средини лежи срећа сваког народа, а тамо, где једни бла-

гују а огромна већина робује, том народу не треба завидети, као што не треба ни богаташима, који се од свога народа отуђују, који немају срца за његове беде, за његове невоље, него су саможиви, јер то су драге го спође, сироти богаташи, нова фела потурица. Што већа асимилација туђини, тим се они више поносе, јер држе, да у томе виша образованост лежи, и за то нам од те струје велика опасност прети. Турска сабља није српском народу толико нахудила, колико ће му туђа књига, ако не будемо ту књигу, ту културу нашим народним особинама и карактеру прилагодили. — Биће културе, али неће бити Србаља. Силом роб за времена, а својевољни до гроба.

Али тако не сме и неће бити, јер још има српски народ дичних кћери, којима узор служи Маргита девојка и мајка девет Југовића. Још се у српском гњезду соколони легу и дижу се небу под облаке, а ако Бог да, биће их све то више, па ће опет тећи вода куд је текла, што је српска мајка рекла.

Дете, које из мајчиног грла српску пјесму чује, из мајчиних уста српску молитву, томе ће род и прадедовска вера до гроба светиња остати; највећа светиња највеће благо једнога народа је после праве Христове вере његов језик, јер он обухвата цело његово биће. Језик је душа, са којом народ као народ дише.

Турска сила је рушила српске градове и цркве, она је и српско царство разорила, али српску колибу није могла, јер та колиба, та кућа није стајала на земљи, него на српској жени. У њојзи је света црква и све што је Србину мило и драго уточините нашло.

Српске мајке су дан и ноћ бдиле, да им се на огњишту свети пламен родољубља и братске слоге не угаси. Српски народ је бројно мален био, али је интелектуално и морално високо над Турцима стајао, и то је један од главних узрока, што се наш народ код толике беде и невоље вековима одржао, јер је карактер најважнија чињеница људског друштва а друштвено образовање без карактера

готова пропаст. Наши стари нису имали ни издалека тога знања и светског образовања, као ми; али су имали морала који су са мајчиним млеком усисали, имали су челик карактере у великом броју, а наши дани све су блеђи, а карактери све то ређи. Данас, малом изнимком, свако живи преко своје снаге и то само спољашњег ефекта ради, обсена нас обузела. Не пружамо се према губеру, а то води материјалној и моралној пропасти. Никад се није толико по забавама ишло и у раскоши задовољство тражило, као сада. Живимо и трошимо без рачуна, а народ се на господу угледао, па данас једна а сутра друга породица пропада. Кад узмемо, да је свака српска кућа, свака српска колиба, она важна јединица, која чини суму народног благостања у свакоме обзиру, онда се озбиљно запитати морамо, па докле тако? и куд ће нас овај начин живота одвести, који нашим околностима не одговара?

Славни професор Штајн рекао је у својој знаменитој књизи: „Die Frau und ihre Stellung in der National-Economie“, између осталог и ово: Ја само ону госпођу за изображену сматрам, која осим основних наука набавља себи ону поуку, која оплемењује душу и срце и оштри ум за схватање природних закона, која зна кухинарну хемију и кућну хигијену и која уме прорачунати, да са дохотком свога мужа на крај изађе, и то тако, да се све потребе подједнако намире, а тамо, где нема капитала, да се нешто и за црне дане остави; јер таква ће госпођа и своје кћери у том смислу васпитати, те ће и оне важне чињенице постати у економном и културном животу свога народа.

Негујте, драге госпође, што је добро, лепо и племенито и све што је српско. Подижите ваше кћери и кћери из народа. јер дижући друге, дићи ћете себе.

После свршеног говора председница је у име Скупа изјавила г-ђи Суботићки захвалност на овако лепом и поучном говору.

Њ О Ј.

И сада се сјећам моје злато мило,
И сада се сјећам није давно било.
Када као странац овђе сам дошао,
Никог нисам знао.

С тобом сам се првом упознао, Мила,
И познаник први ти си мени била.
Из тога познанства и љубави се заче
Све јаче и јаче.

Ја сам те љубио, а и ти си мене,
Живе су и сада дивне успомене,
На негдашње часе лијепе љубави,
Цвијете убави.

Тада се је моја разбудила лира,
У срдашцу моме нисам им'о мира,

Колашин 1898.

Па да би му бједном одушака дао
Ја сам ти пјевао.

Ал' насташе часи, којима с' не надах,
Настадоше часи, да ми срце страда,
Јер судбина рече, не мож' моја бити
Не смем те љубити.

Љубомир Ибријски.

Д О П И С И.

Чуруг, 4. јуна 1898. — Сваке године на Спасов дан слави чурушки храм „црквену славу,“ по лепом српском обичају како је то у целом Српству заведено.

На служби је чурушко певачко друштво под коровођством г. Г. Сабљице учитеља, доста складно појало, по свршетку божије службе обнешена је литија у пратњи многобројног народа око крета. После подне је пререзан пред храмом Божјим „славски колач“ а кум је био г. Арновљевић новосадски трговац.

У вече истог дана чурушка певачка дилетантска омладина, приредила је дилетантску представу, на којој су одиграли комад „Бидо.“

Исто друштво стоји под председништвом вредног и одличног г. В. Теофановића, пароха чурушког, ком имамо много да благодаримо што се оваке поучне и лепе забаве завеле код нас.

Комад су одиграли чланови тог друштва доста вешто.

Од мушких су се својом вештином одликовали: у улози Максима: *Миша Рајков*, као Здравко (Бидо): *Груја Јојкић*, као Маринко: г. *Душан Берич*, као Андрија кмет: *Штеван Шорало*, као Милић: *Свешозар Вујичић*, и г. Г. *Сабљица* као учитељ. Од женски у улози Живана жена синовца Маринковог: гђица *Милица Радина*, као Љубица: гђица *Јулка Вучерић* и као Петра: гђица *Кашница Којић*, која се и са својим гласом у песмама одликовала.

Нека ми се не замери, што ћу на одигравање овог комада учинити неке примедбе, јер то чиним у интересу будућег поступка у сличним приликама.

Што је најглавније у сваком друштву, било певачком, било дилетантском било у ком другом, треба да има „дисциплине,“ а тога нема у овом нашем певачко-дилетантском друштву. Па које томе узрок? Многи ће на то одговорити, па на сваки начин г. председник и г. коровођа, али

се варате. У овом друштву су узрок сами чланови. Зашто су они узрок, питаће те? Зато што неће да поњају праву цел' једног „просветног тела,“ они неће да знају, да се у друштву не може створити ништа лепо и племенито ако не пријону сви око посла. Чланови су канда на зло употребили добру и попустљиву природу г. председника и г. коровође, али то не сме бити, они треба да цене добру и истрајну вољу истих „душа“ тога друштва. Па, забога, нису мала деца, да им се не може нешто доказати, да у друштву мора владати ред. Ево примера да се види да су чланови узрок нереду. Кад се поје у цркви, а г. коровођа даје глас сопрану, после алту; док алт узима глас, дотле се сопран смеје и разговара, док тенор и бас узимају гласове онда алт исто чини и остали, међу тим треба да се почне појати, а они нису ухватили гласа, па може ли се онда добро и без погрешке одпојати? Ко је томе узрок? Само чланови и нико више.

Што се тиче чланица изиграчица, имам то да приметим да гђица *Ј. Вучерић*, у улози сеоске девојке, требала је да се уздржава при певању од „афектирања,“ јер то не приличи једној сеоској девојци.

Гђица *Д. Каленић*, као жена Маринкова а мати Здравкова (Бидина) представљала је жену од 40—50 година, а она је изишла на позорницу, као што је у природи девојка од 19 год. Како је то неприродно гледати у девојчету жену и матер момку, који је прешао 24 год. Не би ни мало шкодило њеном „нежном“ лицу, да се мало маскирала и да је одиграла улогу како је требала; овако је изгледало више да је она кћи него мати. Јер треба свако да зна, да маскирање на позорници и декорација исте много више вреди него саме речи које се изговоре; маска и декорација надиче један комад и у полак га одају, зато треба и на то много по-

лагати. Та је иста погрешка и код гђице Д. Тапавичке, и она је требала представљати жену од 40 година а она је изашла као девојка од 16 година. Те две чланице јако су шкодиле угледу

целом комаду. Други су чланови и чланице били добро маскирани и добро су одиграли. За сад оволико, други пут ако устреба и више.

М. С.

НА ГРОБУ ДРАГОЉУБОВОМ...

Злаћани зраци јесењег сунца,
На хумку твоју тихано пали
И ту трептаху руменим сјајем,
Ал скоро за тим ноћи се дали.
И бл'једи одсјај сићушних звјезда.
Трепери веће на гробу твојем,
Двороги мјесец над крстом твојим,
Ко да је засто у путу своме,
Поноћни звуци лако се дижу,
А од њих к'о да задрхће цв'јеће,
Задрхта грање и свемир цјели
Ал тебе чедо пренуши неће...

И опет тишма просу се свуда,
И звјезде тону, мјесец се креће,

Бијелина, на Богојављење.

А исток ведри сребрни зраци —
Лагано диже са гроба цв'јеће.
Свежином прену природа цјела,
Све око мене животом дише,
Радост живота ода свуд плови,
Ал тебе зласто не диже више...

И сунце крену и опет пада,
И опет мјесец и звјезде плове,
Ал тебе душо, миљенче моје
Мајчина туга узалуд зове...
Природу цјелу час тама грли,
Час свјетла зрака над њоме сјаје,
Ал само тебе не диже више —
Нит мења моју тугу и ваје.

Милана.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња имала је своју одборску седницу 20. марта (2. априла) и 12. (24.) маја о. г. оба пута под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

У првој седници подвела је начелница извештај о дечијој кујни, која је државана од 3. (15) фебруара до 23. марта (4. апр) о. г. под њеним надзором за 12 мушке и 12 женске деце из наших осн. нар. школа. Изјављује да је на ту цел примила од скупљача г. Јос. Ернста 150 фор. и од г. Петра Попадића 37 фор. 78 новч. Од тога је издавала по 16 новч. дневно од детета и утрошила 181 фор. 48 нов. те је претекло: 6 ф. 30 н., које је унела у друштвену благајну за исте догдишње потребе. Одбор је узео овај извештај на повољно знање и изјавио је начелници на труду око тог посла своје признање.

На други извештај начелницин, да је стигао платежни налог од државне финан-

сијске управу на ову задругу за 71 ф. 50 н., које има да се плати у државни пензион завод за друштвену забавиљу, решено је, да се исплати и рачун у благајни сачува.

Благајкиња Софија Јефтићка јавља, да се на позив одбора и на заузимање одборница уписале за нове чланице ове госпође: *Милица Дебелачки, Десана Димовићка, Јелка уд. Борђевићка, Ангела Форкапићка, Даница Илијћка, Кашница Кавићка, Јованка Миловановићка, Лепосава Мирсављевићка, Софија Мангодићка, Клара Ореништан, Ана Шпицер, Ана Ракићка, Емилија Славнићка, Олга Штанковићка, мајорица Кашница Теодоровићка, Ленка Тошовићка и Анка Бурчићка, а за потпомажућу чланицу гђа Кашинка Стојковићка. Ово се узело на врло повољно знање и изјавило се признање одборкињама, што су позивали на уписивање.*

На позив в. кикиндске добротворне задруге Српкиња на забаву своје 25. годишње прославе, умолио се тајник г. А. Варађанин, да заступа друштво.

У другој седници од 12. (24.) маја о. г. известио је тајник одбор, да су прегледачице с начелницом прегледале друштвену благајну и рачуне за прошла 4 месеца и нашли су све у најбољем реду. Уједно извештава, да је утекло у благајну за ово 4 месеца: 1455 фор. 32 н., а издато је: 1419 ф. 04 н. те је нађено у благајни још 36 ф. 28 н. У издатак је урачунато и 409 фор. 15 н. новог улога, те тако има друштво на приплоду у овдашњој задрузи за међусобно помагање и штедњу: 6700 ф.

Забавиља гђица *Кашуца Максимовићева* извештава, да је посетио забавиште привр. епарх. школ. референт г. *А. Јорговић*.

Тајник је известио одбор, да је добротворна задруга Српкиња у Земуну послала један штампан примерак својих друштвених правила. Уједно извештава, да је друштво будимпештанско „*Jó szív*“ (Добро Срце) славило 6. маја о. г. по нов. кал. своју 10-годишњицу и послало о том свој штампан извештај и овом друштву као члану тог опште хуманог друштва, из кога се види, да је друштво издало које на погорелце, које на гладне, које на поплављенике у држави преко четврт милијуна фор. за 10 година. Узимају се на знање сви извештаји, а за тим се читао допис *загребачке добротворне задруге Српкиња* од 17. (29.) марта о. г. у коме се позива ова задруга, да се изјасни, е да ли се слаже с том мишљу, да се оснује савез свију оностраних добротворних задруга Српкиња, и ако, мисли ли задруга да у том завезу буде један ил два центрума (за Угарску један, а за Хрватску један.) Тај савез би имао да негује и подиже опште корисне интересе народне, а у првој линији да подиже интернате за Српкињице и Српчад по већим местима у Хрватској и Славонији, где српска деца у већем броју полазе више школе. На овај позив одговориће овај одбор, да је ова задруга била од постанка свога за савез, што је показала стварањем изложбе женских рукотворина Српкиња у Нов. Саду од 1884., а показала је то и оснивањем заједничког органа „*Женског Света*“ од 1886. г., коме је главни задатак, да одржава духовну заједницу свију оностраних задруга; али сматра, да прилике данашњег времена овамо у Угарској као

и тамо у Хрватској и Славонији нису поспешне да се може склопити формалан савез, законом утврђен, те с тога остајемо и даље само на том становишту, да се одржава духовна заједница и да се тек од времена на време састају изасланици појединих задруга у једном и другом месту, кад избије где које опште народно питање, које би вредно било остварити и неговати општом заједницом, као што је и то о интернатима у Хрватској и Славонији.

Издато је милостиње за три сироте удовице по 2 и 3 фор. и решено је, да се учествује на 25. годишњој прослави овдашњег радничког друштва, које ће се уз освећење нове заставе славити на катол. Духове 17. (29.) маја о. г. и одређена је подначелница гђа Кат. пл. Новићка и одборкиња гђа А. Ђ. Поповића да заступају друштво, да укуцају ексер у заставу и да приложе друштву 10 фор.

Вел. Бечкерек.

Управни одбор велико-бечкеречке добротворне задруге Српкиња држао је 6. (18.) маја о. г. своју одборску седницу под председништвом Марије Савић. После поздрава на новоизабране одборкиње и оверовлења записника главне редовне скупштине позвала је председкиња управни одбор, да услед захвале Олге Пуч-Савић рачунопрегледачице изабере себи једну од одборкиња за рачунопрегледачицу а на место њено једну одборкињу. Изабрата је Роза Крстић за рачунопрегледачицу а Ленка Ристић за одборкињу.

Одбор одобрава од председкиње дат двонедељни отпуст Мари Виловској забавиљи ради опорављења порушеног јој здравља уједно јој дозвољава још 14 дневни отпуст. За заменицу забавиље бира Катицу Смедеревчеву, која је вична забавиљском раду до овогодишњег дечијег испита са месечном платом од 15 фор., — уједно умољавају се одборкиње Катарина Стојковић и Лујза Исаковић да књиге од уписнине и записнике забавишта прегледе и заменици предаду, о примању пак управу задруге извести.

Овомесни градоначелник доставља допис ради набавке књига и планова у

погледу зидања школа и забавишта, — решено је у случају потребе задруга ће набавити.

Перовођа Сава Клее чита родољубиви позив загребачке добротворне задруге Српкиња у погледу подизања српских виших девојачких школа или интерната у Угарској и Хрватској, — одбор после дужег саветовања решио је, да се родољубивом и племенитом позиву остваривању интерната или виших девојачких школа сестрински одазове а што се савеза свијух женских задруга тиче следеће одговори: управни одбор држи да би целисходније било, када би све женске задруге, како из уже Угарске тако и из Хрватске у једну се спојиле, са једним заједничким одбором т. ј. управом ради саветовања у погледу заједничких јавних ствари, које се односе на сву Угарску и Хрватску и решавању разних предлога, који би нас водили бољитку, напредку и лепшој будућности, но примећује, да садање женске задруге остану за своје место самосталне и независне од заједничке управе, односно од других задруга у погледу својих месних прилика.

Перовођа јавља, да је порезно звање доставило табак ради еквивалента на заједничко непокретно имање, — доставља се благајкињи да полгодишњу рату уплати.

Повереник књижевне задруге Богдан Свирчевић, писмено позива задругу Српкиња да се у осниваче књижевне задруге упише, — решено је у идућој седници када и повереник присутан буде да се донесе решење.

Председкиња јавља, да је 19. априла (1. маја) о. г. одржани парастос умрлим часницима, оснивачима, добротворима и помагачима задруге Српкиња врло величанствено испало. На парастосу чиновдејствоваше преч. гг. Сима Никифоровић, Жарко Стакић, који лепом и поучном беседом својом увеличао свечаност и Васа Лучић. Певачко друштво појало је врло лепо. Заступљена беше црквено-школска општина, занатлијска задруга, стране женске овомесне задруге, и девојачко друштво, — даље велики број чланица задруге Српкиња и родбина умрлих, — изриче овим своју најтоплију благодарност свима који указаше тиме пажњу своју према задрузи Српкиња, и уједно решава да се сваке године после ружичала у суботу одржи парастос умрлим члановима.

Благајкиња јавља да је Велцл инжињер дуга за стан 80 форината платио, те тако остаје још 70 форината за мај дужан, — даље да је Теодоровић исплатио дуг за стан у износу од 25 форината. Издат је један став Маринковићу месечно за 5 ф.

Ана Дрегић нуди за траву у забавишту 5 фор. — решено је ако до недеље нико више не да, да јој се изда.

Управа „Матице Српске“ лужицких Срба писмено се захваљује на послатом прилогу од 5 фор.

Решено је, да у будуће десет одборкиња могу доносити правоваљано решење, — с примедбом да се има решење ванредној скупштини која ће се скорим сазвати, ради одобрења поднети.

Деса.

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

Излети. У последње доба прегли су школски људи да подстичу просветни и васпитни смер школски излетима ученика и ученица, јер се показало то као врло добро средство за све гране моралног и интелектуалног промицања у васпитном послу. Тим поводом пошли су и наши људи на то поље и на крају ове школ. 1897—8. године дошли су у наше крајеве Срема и Бачке

машуранти приправници из Пакраца са својим наставником г. Јованом Ј. Кнежевићем, те приредили у Шиду забаву и онда обишли Карловце, Стражилово, Нови Сад и у њему посетили гробове пок. Др. Ђ. Натошевића, Стевана Брановачког, Милоша и Марије Димитријевића, Луке Миланковића и Марије Петровићке, Симе Милетића (оца Др. Светозара Милетића) На гробу пок. Натошевића, отпевали су „Со свјатими“ и

„вјечнаја памјат“ и целивали крст у знак признања и хвале великих заслуга по школу и просвету, што је стекао пок. Др. Ђ. Натошевић. За њима су дошли и *богослови београдске богословије*, који су поглавито манастире српске у Фрушкој Гори обилазили и поклонили се моштима наших народних и црквених мученика.

Још пре свршетка школске године учинили су излет до Сентомапа и *ученице срп. више девој. школе новосадске*, са својим наставницима, те отпојале тамо у цркви св. литургију, приредили духовни концерат у корист својих сиротих ученица и гледали живу слику историјских догађаја од 1848. г. и осетили величину снаге материјалне, која се радњом и штедњом дигла тамо до угледних примера.

Свуда су ти ученици и ученице симпатично дочекивани, добро угошћени и лепо испраћени, те ће, за цело сва та омладина, поред оне духовне хране, коју је прибрала на том путу, понети и миле и лепе успомене, које ће их за сав потоњи живот сладити.

Читаонице просвете. У Лавову (Галицији) постоји руско друштво „*Просвета*“, које је отпочело оснивати по руским селима у Галицији читаонице просвете, којим тежи, да унесе у народ просвету читањем корисних листова и књига. До сад има 600 оваких читаоница. Добро би било, да о овом размисли и књижевна задруга у Србији, па да покрене оваке читаонице тамо. Можда би те читаонице истисле из оног друштва искључиво бављење политиком и читање којекаквих списа, који се тамо гомилама растурују по гостионицама.

Русија. Министарство просвете у Русији проучава питање, не би ли било пробитачније, да се дозволи слушаоцима високих школа, да се жене још као ђаци. Сенат одеског универзитета одговорио је, да би се то могло дозволити ђацима, који су навршили 21. годину живота, али под условом, да пре тога положе у универзитетску благајну 1500 рубаља као гаранцију, да не буду присиљени после због материјалне оскудице да напусте почету штудије. Ово иде у прилог моралног и популационог живота народног.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

— Кад се дрва истестере, бацају *пиљевину* а може у много прилика домаћици врло добро доћи; тако: Ако је у пећки или у огњишту дрво изгорело скоро сасвим и остала тек која угарица

баца шаку сухе пиљевине и одмах ће се ватра распалити; због тога нека је близу огњишта или пећке увек сандуче са сухом пиљевином. — Са пиљевином се перу врло добро флаше и стакла па чак и непријатне мирисе у њима уништи пиљевина, само не треба много воде усути у флашу. — Нема бољег начина за чишћење масних судова, на пример лампи, него што је пиљевина: кад лампу опереш, осуши је у пиљевини, и онда још сухом крпом убриши — Исто тако пиљевина најбоље упије просут зејтин, маст и т. д. — И ножеви и виљушке могу се пиљевином рибати. — За пљуваонице је врло добра пиљевина, јер упија пљувачку па не да да се испарава. — У баштама се може пиљевина такође употребити: често се нађу ситне биљчице увучене у земљу или изривене; то учине црвићи у земљи. Ако се рано изјутра, док још росе има поспе биљчица пиљевином а и око ње проспе, па то неколико дана понови, нестаће црвића. — Прашину од угља, коју добијеш кад туцаш угаљ за пећ, помешај са пиљевином, па ће све најлепше изгорети.

— Јодна тинктура је боља *против убода од инсената* него салмијак. Кад се са кап две премаже рана, уништи се отров врло брзо. Чак и онда помаже јодна тинктура, ако се не употреби одмах после убода или, ако је чак и отекло отровано место.

Да ти руке не поцрне, кад чистиш кромпир, држи их пре чишћења једно пет минута у чистој води.

— *Смола са прстију* скида се врло тешко. Лако ћеш прсте опрати, ако их добро истреш крпом умоченом у петролеум.

ЗА РАД ЗДРАВЉА.

Забрањено ношење мидера. Из здравствених обзира издао је строгу наредбу министар просвете у Русији Богољепов, којом се забрањује ношење мидера у свим женским заводима простране Русије; и саме наставнице не смеју га носити.

Кад хоће што добро да се учини мора се тако чинити, јер својевољно не би се никад створило добро.

ПОУКА, КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ.

Нов лист. Наш сарадник г. Јован З. Медурић, учитељ туријски, објавио је, да од 1.

јула о. г. покреће „Педагошки Зборник“ уз сарадњу српских књижевника-педагога, који ће излазити у свескама од 15—20 штамп. табака двапут у години: јула и децембра месеца. Цена је свесци 2 круне или 2 динара. Претплата се шаље за прву свеску уреднику у Турији (Бачка), или штампарији Ђорђа Ивковића у Нов. Саду. Рок за пријаву и претплату је 15. (27.) јула о. г.

Глиша Костић учитељ школе Врбовачке у срезу Бољевачком окр. тимочког, написао је и дао у штампу књигу: *'Ча Митина школа*. У овој књизи износи се наше школовање у Лесковцу под Турцима до ослобођења, које кад се у свему упореди са данашњим школовањем, после само два деценијума, не може се ничега сличнога наћи. Ама ни учионица, ни намештај, ни уређење, ни обичаји, ни светковање ни наставници ни наставни предмети, ни учење: читање, рачунање, писање и певање, ни дисциплина и ред, ни казне и награде итд. нису ни издалека слични данашњима!

Све ове поменуте одељке систематски сам издвојио и уредио у овој књизи и описао их у свој потпуности њиховој, те ће ова књига веома интересовати не само све писмене него још већма више школоване читаоце, нарочито учитеље и професоре, па и саме данашње педагоге свих образованих народа. Та зар Историја Педагогије нам не казује: да су стари Инђијанци још пре Исуса Христа писали по песку, а ево где смо ми у Лесковцу само пре четврт века писали по песку!! Па не само то, него се и у овој школи за дуго учило без буквара, јер се за њ није ни знало.

Књига ће изнети 7 до 8 штампаних табака на хартији „Књижевна Задруга“ а цена јој је 80 пара динарских за претплатнике, а књижевна биће 1 динар.

Скупљачи добивају сваку једанаесту књигу за труд, а поштарину за упутницу плаћају од претплате. Ко пак скупи испод 10 претплатника, али не мање од 5, тај сам плаћа поштарину за упутницу, а књигу за труд опет добива. Претплату треба слати писцу у Бољевац.

„*Суботичке новине*“ престале су за неко време излазити.

— Издавачка књижевница и штампарија *Пажера и Кисића* у Мостару издала је минулог месеца у укуском формату две књижице: а) *Цртице из моје домовине*, од Свет. Ђоровића. Цена 60 н. б) *Бијукдерска Венера* од Мустава Рашида, с турског превео Хасан-Фехми Наметак, цена 10

нов. Прештампано из „Зоре“ за 1898. г. Свет. Ђоровић је већ познат нашем читалачком свету са своје лепе лектире; његово име нам јамчи, да су и ове цртице леп стручак његових лаких и лепих беседа и прича из херцеговачког живота. И Бијукдерска Венера заслужује похвалу, те препоручујемо обе књижице нашем читалачком свету.

— Изишао је 11. број „Босанске Виле“ са овим садржајем: Пјесме: У очи Видова 1898., од А. Карабеговића Хасанбегова: Хак Мухамед, од Јелене; * * *, од Божа С. Николајевића; У неувели венац Ђоке Ђорђевића, од Дим. Глигорића. — Приповијетке: Над попом — поп, од Јанка М. Веселиновића; Под Острогом, од Св. — Поука: Свети Саво у народном предању, од Васе М. Ђуковића; Мрвице из историје Сарајева, од Ибнул-ватана. — Српске народне умотворине: Смрт Марка Краљевића, од Д. К. Урошевића; Царска брада, од Д. Терзића; Још једна скиталица у подераном руху, од Вељка Радојевића. — Листак.

Успомене из нашег црквено-народног живота од дра Теодора Мандића. Прва свеска. Прештампано из Летописа Матице Српске у Нов. Саду. Штампарија српске књижевне Браће М. Поповића. 1898.

„*Наш врт*“. Под тим насловом почео је овде излазити јуна месеца о. г. нов илустрован лист за баштованство под уредништвом познатог семенара и баштована г. Војина Јовановића. Лист ће излазити двапут месечно на целом табаку а вредиће само 60 нов. до краја године. Претплата се шаље на издаваоца и уредника Војина Јовановића или на штампарију Ђорђа Ивковића овде. Ми препоручујемо овај лист свима онима, који се баве овом струком рада.

„*Испитни дар*.“ Четир приповетке за српски подмладак, написао *Радоје М. Вуксан*, матурант срп. учитељ. школе у Пакрацу. Две трећине чистог прихода од ове књижице ићи ће на покриће трошкова за први излет ових матураната. Цена је књизи 50 потура (50 пара дин.), Штампарија Ј. Зорићића у Пакрацу 1898.

Песме *Ивана Ђурића* (ученика IV. разреда срп. вел. гимназије у Нов. Саду). Цена 15 нов. У Нов. Саду, Српска штампарија Дра Свет. Милетића 1898.

Рад и именик „Матице Српске“ за годину 1897. изишао је ове године много пунији и потпунији. У њему су приказани први оснивачи „Матице Српске“ затим часници, чиновници, при-

ложници и чланови по местима и годинама кад су ступили и колико приложили на „Матицу Српску“. Ту су изнешени сви чланови књижевног одељења повереници, данашња управа и сви питомци за школ. 1897—8. г. На завршетку је додан устав Матице и њен пословник и тек онда рад главне скупштине 1897. г.

— Српска књижара Браће М. Поповића продужила је издавати бесцен благо народа српског *најлепше српске народне песме* из збирке *Вука Ст. Караџића*. У овој књизи има други пис 20 најодабранијих срп. нар песама; па тим начином мисли продужити та књижара издавање свих народ. песама. Цена је и овој књизи 30 н. а. в.

ЛИСТАК.

НЕМА САПУТНИЦА.

Железнички влак готово мили преко непрегледне банатске равнице. У једни коли друге класе седи млад човек. Зловољно преврће лепо укоричену књигу — прво и последње издање још врло неразвијеног умног чеда једне младе списатељице. Но на брзо му и ово постаде досадно и он тресну књигу и завали главу у један угао, трудећи се, да ову чаму растера пријатним сновима. Но, тек се најлепше удесио, кад влак стаде на једној малој, незнатној станици.

Он приђе прозору и поче посматрати путнике, који живо ходаху овамо и онамо. И то му није било занимљиво, јер је то призор, који се на свакој станици понављаше. Већ се хтеде вратити на своје старо место, кад угледа неког свог школског друга, где хита влаку. Брзо га дозва и док длан о длан — већ беху једно другом у загрљају. И не приметише младо девојче, које се прибило у противни угао и чисто плашљиво гледаше у њих.

„Хо — брате, од кад се не видесмо!“ чуђаше се придошли. „Па како? Јеси л' ожењен?“

„Нисам — хвала Богу — а ти?“

„О — имам већ и сина од по године.“

„Е — па честитам — али пардон —“ рече онај први и учтиво се наклони госпођици.

Ова климну главом, и не обрађаше више пажње на њих. Но — онај први не имађаше више мира. Хтеде пошто по то, да се упозна с лепим младим девојчетом.

„Госпођице, смем ли вам понудити своје место, овде је угодније?“ запита.

Она се и не осврташе.

„Куда путујете госпођице?“ Она гледаше и даље кроз прозор. Он понови питање мађарски, немачки, румунски и француски — али не

доби одговора. Она једнако гледаше кроз прозор, као да је сама у купеу.

Др. Стеван Лазић — који је био већ научен на то, да младе девојке а још више њихове маме и тетке облећу око њега, сад ни сам не знађаше, шта му би.

Затим се окрете своме другу. „Мора бити сирота девојка да је нема“ рече зловољно.

„Можда и не чује, кад се на твоја питања не осврће,“ одговори флегматично онај други.

„Даклем глуво-нема“ — закључи врло логично др Стеван и не обрађаше више пажње на лепо младо девојче, које се беше заклонило махалицом и на брзо задремало.

Пријатељи се неко време разговараху, затим опази онај други књигу, која лежаше на поду.

„Шта — зар ти читаш романе?“ рече зачуђено.

„Ох, а шта не чини човек из дуга времена?“

„Та боље је и спавати, него оваке ствари читати.“

„То сам и ја увидео, па зато сам и заспао поред ње.“

„Чудновато, како су од неко доба почеле наше женскиње да се баве писањем. Ето и ова — није имала паметнија посла, него да напише дело — без вредности —“

„Но баш тако сасвим без вредности није —“

„Женска посла — штета само за те лепе корице.“

Др. Стева се насмеја.

„Е — шта ти је практичан човек. А ја опет велим, штета за оне непроспаване ноћи, што их је по свој прилици млада и лепа списатељица провела поред ове књиге. Штета за њезине лепе очи, које су —“

„Али, одкуда знаш, да је млада и лепа?“ зачуди се онај други.

„Па, цела је књига у тако ружичастим бојама написана, да га је морала само лепа и млада женскиња написати.“

„Да у њојзи има четири заљубљена пара и сви се до краја узму —“

„А од куда ти то знаш?“ запита др. Стева. „Зар и ти читаш такве ствари?“

„Не — боже сачувај — читао сам само критику“.

„Можда си боље прошао него ја — који сам читао дело.“

„Волео бих само знати где вађе таку тему?“

Др. Стева се опет насмеја. „Зар оне траже тему. Накупи по туцета заљубљених парова; сплете их — и ето ти теме.“

„А јеси л' ти приметио, да женскиње немају ни мрвице смисла за хумор. Ја још нисам читао лепу хумористичну цртицу или приповетку написану женском руком.“ —

Др. Стева се опет беше загледао у девојче, које мирно гледаше кроз прозор.

„Штета — а баш је лепа! Штета, што је нема.“ —

У том стаде влак. Девојче скупи свој пртљак а др. Стева јој помагаше и употреби прилику, да јој мало дубље погледа у очи. Беху то дивне плаве очи. Др. Стева сад се покајао, што их се није боље нагледао.

И томе беше узрок она глупа женскиња с њезином глумом књигом.

Но, сав се убезекну, кад му она при поласку пружи руку и проговори:

„Хвала господо на поуци. Извините била сам мало индискретна, али не могах пропустити, да не чујем сасвим искрену критику о моме делу.“

Др. Стева нешто промуца о изврском цртању карактера и лепом језику. Она се фино насмеши.

„Видите господине, да је добро кад-кад бити и глуво-нем. У осталом — хвала још једном на поуци — покушаћу да напишем што хумористично и тема ће ми бити врло благодарна а наслов — „глуво-нема!“ И она се поклониле и нестале је међу путницима, но брзо се опет појави а са њоме старија госпођа, која радо знало посматраше др. Стеву.

Овај беше толико збуњен, да пречу глас те старије госпође. Тек, кад му ова приступи, онда се разабра и врло изненађен позна своју тетку, која становаше на своме добру у близини ове станице.

„Зар нећеш сврнути к' нама?“ питаше га тетка.

„Оћу — да богме да ћу сврнути, а како бих ја пропустио, да вас не посетим — чим се вратим, ја ћу сврнути —“ рече др. Стева и не смеде погледати у младу девојку.

„Но — па дођи, и Милева ће се радовати. Она је кћи моје најбоље пријатељице и остаће код мене три недеље. До виђења дакле.“

Милева се љупко насмеши.

„Онда ћете ми се смести и представити господине“ рече весело, — још једном климну главом — и влак се крену.

* * *

Кроз три месеца добио је онај пријатељ и сапутник др. Стеве писмо у којем је међу осталим било и ово:

„И тако те брате сад позивам, да ми дођеш у сватове, заједно са својом поштованом породицом.

Да — ја и Милева смо сретни вереници.

Него међу нама буди речено, моја вереница је све друго пре — него нема!“

— Даница Бандић.

Б Р А К.

Када се два љубљена једносложна срца нађу, тада брак нема непријатних страна; онда корачају један пар добрих људи рука у руку. Где они на своме путу наиђу на трње, они га вредно и весело уклањају, где има да се испну на какву стену, ту јачи пружа руку слабијему, а када приспу каквом потоку, тада пренесе јачи слабијега. Стрпљење и љубав њихови су сапутници, што би једном било немогуће, то је спојенима шала, па када стигну горе својој мети, тада слабији јачем утире зној са чела. Радост и жалост обоје заједно осећају, никада се не

одаје тузи један, ако је други радостан. Један осмејак на уснама, или једна суза у очима обојих. Али њихова радост живља је но радост појединца, јер саобштавањем увеличава се радост а ублажује туга. И тако је њихов живот леп летњи дан, још и тада леп, ако је претила каква бура, јер бура освежује природу, те сунце јасније и лепше сија. Тако стоје они један поред другог у вече свог живота под цвећем, што су га сами садили и однеговали, чекајући да наступи ноћ. Тада — да тада легне један спавати вечним сном, и тај је срећнији; а други још остаје

жали и плаче што и он не може спавати; — и то је једина непријатна страна овога брака.

Овде смо извели дивну сличицу у којој видимо двоје љубљених, али ако друштвени и спољни одношаји, лакомисленост, нестална воља вежу брак, — о, тада брак нема пријатних страна. Где слободан човек и слободна дева весело и лако један поред другог корачају, ту заробљени своје ланце вуче за собом. Незадовољство види се на лицу обојих, слике проиграна блаженства, што уобразиља у толико лакше ствара у колико је то немогућније постићи, излазе им пред очи, дивни, лени планови живота, који се ваљда и без тако брака неби никада реализирали, али се сада њихово остварење за извесно држи, само

Вршац.

да није спутаности тих несносних окова. И тако патимо, где би смо само трпели, тако се навикавамо, несносног пратиоца нашега живота, сматрати за извор свију зала, која нас могу постићи. Тако се меша горчина у сваки наш разговор и хладноћа у наше миловање, тако смо један према другом осетљивији, ни од кога нећемо се лакше наћи увређени, него од свога друга, и што би нас код другог обрадовало, то нас код њега оставља равнодушно. Тако се вуку они, са једно од другог окренутим лицем, и спуштеном главом, једно поред другог кроз живот. Докле једва један не легне спати, тада подиже онај други радосно главу и дише дубоко „слобода, слобода!“ И то је тада једина пријатна страна овога брака.

ПРЕВЕЛА Д. М.

РОМАНТИКА И ЖИВОТ.

Пише Јелица Беловић-Бернадзиновска.

Она је била млада, лепа и интеллигентна жена, али си је ипак умишљала, да јој је брачни друг само за то на свету, да лежи пред њезиним ногама на кољену. Он бијаше енергичан, њежан и стасит и уман војно, али си ипак умишљаваше, да ожењен мушкарац нема много више дужности од нежењеног. Но то није сметало њихове чисте, заносне брачне среће. Он и она бијаху у душу уверени, да ништа није на свету тако јако као њихова љубав.

Једовитих гуја
Јато паклено —
Тиранија пакост
Све је малено,
Немоћна је мржња
Свет да поплави
Док је год на њему
Анђо љубави.

Управо тако мишљаше и овај млади пар. У кратко: они бијаху живи коментар дивним Змајевим речма. Прође тако три месеца, а они све једни, ни да поније чашу воде једно без другог. Куд он, туд и она, без њему ни чаша пива није била слатка! Дошао Васкрс. Треба да се иде честитати. „Данас идеш сам — без мене, мој Душане!“ рече млада женица, која је морала остати код куће да прима госте. Обуче свој „мантинее“ и оде у кухињу да сама умеси колаче, које он најволи. Гости долажаху и одлажаху, већ је два сата по подне, ручак чека; а њега још нема. „Остао је код Кавких!“ рече стара тетка, да утеши младу женицу, која је

већ нестрпљиво погледала на сате. „Код Кавких је вазда много госпде, па ти онда нико и не мари за сате!“ тако за по сата и опет утеши тета младу жену, која већ прогутаваше тешке неисплакане сузе. Тета напоскон оде кући, а млада жена остаде сама. Гостију више не бијаше... Сеђаше дакле и плакаше големе сузе, које падаху на лепу хаљину и на меке ћилиме. „Зар он — који никад без мене не хтеде да оде, данас се и не враћа?! А ручак? Ах, тако ли је слаба та његова љубав?! Не може да остави друштво њој за љубав? — Зар он, мој Душан, зар је и он, кô што су и други?!...“ И плакаше, плакаше, плакаше, а главу положи на јастук од дивана, те ни не чу, кад он уђе. Весела му шала запе на устима, кад виђе своју очајну женицу, која се сва трзаше од силног плача. Приђе к њој, обухвати је и испијаше те горке сузе, премда није могао да нађе разлога томе плачу. Исприча јој оно исто, што је и стара тетка говорила, а она плакаше још грчевитије, још више... Узбуди се сада и у њему мушки понос — и оде у другу собу, а она јадница само што не умрије од туге и несреће... Можда би и била умрла, да је благи Морфеј не узе у свој наручај, куда је клонула сва уморна од плача.

* * *

Испавао се лепо војно, али је још спавала млада женица... Дошуњао се опет к њој и виђе је онаку лену, заплакану, где уздише у сну.

Прелети преко пута к баштовану и купи красну киту цвећа, па се опет дошуња својој несретници, пољуби је у румена уста, па тихо она отвори очи.... Он ти се сад брже заклони за киту цвећа, па попут детета иза ње провириваше: „Кукуц, кукуц, кукуц!“ — Није могла да се не насмеје... На тај смешак ојуначи се и он и стаде је опет молити да се не љути.

Немоћна је мржња
Свет да поплави....

„Видиш, мала, и твоја се је љубав наспрам мене играла оваков детињи „Кукуц; кукуц“ — је ли да ме опет љубиш?“

И опрезно као дете подиже своју женицу из реке мржње и суза, у којој би се била утопила, па јој елегантном кретњом понуди руку, да пођу на ручак, који још увек на столу чекаше. Код јела особито хваљаше оно јело, које је она умесила, а неколико добрих и нових „вицова“ растера и последње облаке са бледог чела младе даме.

А касније?....

Он више није заборавио да погледа на сате, а она је опет хотимице настојала да заборави гледати на сате, кад би се он, где сам десио, што је у опће ретко било....

У КРИЛУ ПРИРОДЕ.

У крилу природе, све почива мирно
И птичице малене и цвијеће бајно
Цјела је природа пуна среће миле
Све на њој пјева пјесму божије силе
Под благим крилом полуноћнога мира
Брује јасни звуци анђеоских лира
Бл'еде звјезде сишљу своје зраке бајне

Брчко.

И умиљно лебде посред ноћи тајне
А капљице росе из свемира сл'јећу
И падају у њедра бајноме цв'јећу
Сребрена рјека кроза поноћ жубори
О поноћном миљу са природом збори
У крилу природе све почива мирно
И птичице малене и цв'јеће бајно.

Исо Шитровић.

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

Певачко друштво „Станковић“, из Београда, вратило је 26. маја о. г. посету мађарском дебрецинском певачком друштву, које је било лане у Београду. Мађари дебрецинци дочекали су ово српско друштво вавредно лепо и одушевљено и збратимили се путем њиховим са целим српским народом. Дао би Бог, да се та љубав и пријатељство прошири на цео народ мађарски и српски на добро, славу и напредак оба ова витешка народа.

Две добре Српкиње: Душана Малаћева и Јованка Шарићева из Будимпеште подигле се, из родољубивог заноса, да купе прилоге за оправку срп. правосл. цркве у Збегу (близу Сентандрије) и скупиле су 450 ф. Нека им је слава и хвала! Али овим приликом нека је нама дозвољено, да учинимо један предлог тим добрим Српкињама и њиховим врлим матерама.

Нека се с тим истим жаром родољубља прихвате и другог још племенитијег посла а то

је да позову своје матере, старије сестре и остале родољубе из Будимпеште и Сентандрије, да се удруже као Српкиње за све добротворне цели. Хвала Богу имамо тамо велик број родољубивих и имућних породица, којима неће бити тешка та жртва, а видимо, ево, и овом специјалном приликом, да им српски интереси груди загревају, само треба неко да се нађе, ко ће подстаћи ту родољубиву искру, па да се развије у најдрагоценије благо, што ће красити подједнако све тамошње наше Српкиње.

Архијерејски дар. Калочки архијепископ *Ђорђе Часка* покловио је 10.000 фор. а вр. суботичком првом женском друштву приликом 30. годишње јубиларне скупштине истог друштва коју је прославило 13. (25.) маја о. г. Слава му!

Драгиња Ружићка наша омиљена уметница и будилица свести народне са јавне позорнице, сишла је са дасака, што значе *свеш* и опростила се у суботу 27. јуна (9. јула) о. г. у својој улози „Марија Штуарт“ од српске публике. У

знак поштовања и признања њених великих и лепих заслуга на позоришној уметности скупили су у Нов. Саду Српкиње Новосаткиње око 220 фор. прилога и обдарили ову нашу уметницу златним даровима, у знак свог и народног признања за учињене услуге народу, а управни одбор даровао је сребрн венац као знак свог признања. Тај чин поштовања и признања обављен је на позорници пред дупко пуном двораном и пред свим члановима друштва и управног одбора на свечан и дирљив начин. У име управног одбора поздравио је слављеницу начелник Др. *Лаза Сшанојевић*, а у име Српкиња и омладине народне поздравио ју је проф. *Тихомир Остојић*.

Венчање. На Петров-дан о. г. венчала се овде у Н. Саду кћи нашег одличног трговца Љубе Стефановића *Милица* са г. Др. *Милорадом Јовичићем*, професором из Београда. Сретно им било!

Добротворна задруга Српкиња у Карловцима решила је, да улаже редовно сваке године по неку извесну своту новаца у фонд св. *Саве*. Уједно је решила, да се на оваке прилоге позову и остале задруге. Препоручујемо пажњи наших задруга ово питање.

Женско Друштво у Београду прихватило је предлог трговачке агентуре и музеја у Будимпешти, да тамо шаље из свог „Базара“ рукотворине српске народне домаће индустрије на углед, па евентуално и на продају. Тим начином излази српска домаћа радиност на светску пијаци, која може донети земљи и народу нашем тамо лепе користи и културног значаја. Томе би се могле придружити и наше оностране задруге са својим домаћим рукотворинама.

Гђа Јелена Н. Марковићка врсна и заслужна деловодкиња Женског Друштва у Београду, морала је напустити ту дужност, због порушеног здравља, које је вршила тако савесно, тако узорито пуних 17 година, да би могла послужити за пример млогом мушком члану наше интелегенције. Женско Друштво, сажелева њен одлазак с тог поља и издало јој је врло лепу захвалу, којој се и ми придружујемо и желимо, да јој преблаг Бож даде здравља и живота, како би и у будуће могла и овде и на другој страни јавног и просветног рада користити своје роду, кога тако жарко љуби. Живела!

ЧИТУЉА.

† *Михајло Вујичић* п. и кр. мајор у миру упокоји се 19. јуна о. г. у својој 70. години живота. Беше одушевљен Србин, добар отац и пријатељ; нека му је вечан спомен!

† *Стеван Савић* грађанин сегедински, преминуо је прошлог месеца; али је још за живота оставио тамошњој срп. православној општини све своје имање у вредности од 20.000 ф. да се употреби на црквене и просветне цели, и постао је тако велики добротвор народни и оне општине. Нека му је слава и хвала!

† *Александар Катић*, градоначелник вароши Книна и земаљски посланик далматински, велики родољуб и заслужни муж народа српског преминуо је напрасно 20. маја (1. јуна) о. г. Вечан му спомен!

† *Риста Наумовић* — *Цица*. 25. маја погинуо је у Бевђелији (у Македонији) од зликовачке руке велики родољуб српски Риста Наумовић — Цица, који је о свом трошку подигао и издржавао тамо српску народну школу. Слава му и вечан му спомен међу свим Србима!

† *Вуносава Поповићка*. Наш садруг Душан Поповић, учитељ румски, изгубио је прошлог месеца своју добру и верну супругу *Вуносаву*. Беше врло добра душа и пратила је живо наше јавне ствари. Била је члан румске добротворне задруге Српкиња и од удадбе своје држала је и радо читала наш лист. Њу оплакује, осим супруга, остарела мати и двоје нејаке дечице. Нека је Бог прими у рајске насладе!

Јавна захвала.

Госпођа *Анка* супруга уваженог учитеља панчевачког *Велка Констаншиновића* поклонила је добротворној задрузи Српкиња Панчевачких 50 — словом педесет форината а. вр. Овим поклоном постала је поштована госпођа добротворка наше задруге. Одбор добротворне задруге изриче јој и овим путем на том дару најтоплију захвалност.

Панчево 16. јуна 1898.

Душан Радуловић,
парох, перовођа.

Олга ил. Јагодић,
председница.

САДРЖАЈ: Братска писма. Домаћица. Брат Србин: Родољуб. — Збогом. Новица Ј. Николић. — Говор госпође Савке Суботићке. — Њој. Љубомир Ибријски. — Дописи. Чуруг. М. С. — На гробу Драгољубовом. Милена — Радња добротворних задруга Српкиња. Нови Сад. Вел. Бечкерек. Деса. — Листак. Нема сапутница. Даница Бандић. — Брак. Превела Д. М. — Романтика и живот. Писме Јелица Беловић-Бернадзиковска. — У крилу природе. Исо Митровић. — Ковчежић. — Јавна захвала.